

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

**Engin Erkiner:** *Başbakan Erdoğan, Dersim'deki büyük katliamla ilgili olarak, biraz yarım ağızla da olsa, devlet adına özür diledi. Özür dilenmesinin uzun zamandır hazırlanan bir "operasyon" olduğunu düşünmek için ciddi nedenler var. Ersanlı ve Zarakolu gibi isimlerin yanı sıra avukatların da KCK operasyonları çerçevesinde tutuklanmaları, kamuoyunda eskisinden daha geniş tepki doğurmuştu. "Dersim özrü" gündemi değiştirmek için idealdi. Ek olarak, politik olarak ne yaptığını kendisi bile bilmeyen CHP, "Dersim özrü" ile fena sıkıştırıldı. Geçmişe yönelik samimi bir özür karşısında değil, hesaplı bir adım karşısında bulunuyoruz.*

**Dolayısıyla bu özür, özür değildir.**

Gerçekten özür dileyenler, geleceğe yönelik olarak yeni özörlere yol açmazlar. AKP ve Başbakan, kimyasal silah kullanılmasından KCK operasyonlarına kadar sürekli yeni özörlere üretmektedir.

Yine de Erdoğan'ın Dersim özürünü önemsemek gerekir, çünkü katliamlarla dolu Cumhuriyet tarihinde ilk kez gerçekleşmektedir. Bu özürün devam etmesi mümkün görünmüyor.

### ÖZÜR NEDEN SÜREMEZ?

20. yüzyıl tarihimiz yüzleşmeyi ve devlet adına açıkça özür dilenmesini bekleyen olaylarla dolu... Ermeni soykırımı, Şeyh Sait, Varlık Vergisi, 6-7 Eylül olayları ile Maraş, Çorum ve Sivas olayları gibi...

Sayının çokluğundan da anlaşılacağı gibi yüzleşme konusunda münferit bir olayla karşı karşıya değiliz... Tarihimiz yüzleşilmesi ve ardından en başta devlet adına özür dilenmesi gereken soykırım, katliam ve cinayetlerle dolu...

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

Bu durum bizi kaçınılmaz olarak tarihimizle yüzleşmeye götürür.

Uydurma tarihimizle yüzleşmemiz ve bu tarihteki soykırım, katliam gibi olayları da bu genel çerçevede ele almak gerekir.

Türkiye Cumhuriyeti yönetimlerinin geçmişle yüzleşme konusunda bu kadar zorlanmalarının, bir türlü adım atamamalarının ana nedeni budur: 20. yüzyıldaki tarihimiz baştan aşağıya yeniden yazılmak zorundadır.

Hepimiz orta öğretimde bu uydurma tarihi öğrendik. Daha sonra da gerçeği kabul etmekte doğal olarak zorlandık... Çok sayıda insan uydurma tarihimizle ilgili birçok konu ortaya çıktıktan sonra bile gerçeği kabullenemiyor.

Kolay değil! Çocukluğunuzun, gençliğinizin temel paradigmaları yıkılıyor. Size öğretilenlerin ve o yaşta kaçınılmaz olarak inandıklarınızın önemli oranda uydurma olduğunu kabul etmeniz gerekiyor. Bu kabule karşı güçlü bir direnç var. Bu direncin büyük bölümü milliyetçilikten ya da ulusalcılıktan kaynaklanmıyor.

Alışkanlıklardan, yıllarca doğru olduğuna inanılanlardan, onların uydurma oldukları gittikçe daha fazla ortaya çıksa bile, vazgeçmek kolay değildir. Direnilecektir, bu amaçla çok sayıda gerekçe uydurulacaktır. Gerekçe, ararsanız bulunur. Bunların hepsini tek tek yıkmak gerekecektir.

## BİR KEMALİZM EFSANESİ: DEVRİMCİ REFORMLAR

Konuyu Tunceli somutunda ele alacak olursak...

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

Kemalistlerin iddiasına göre; Cumhuriyetin devrimci yasalarının Dersim'de de hakim kılınması gerekiyordu. Dersim halkı aşiret reislerinin etkisi altındaydı. Feodalizmi tasfiye etmeyi amaçlayan Cumhuriyet yönetimi, buna karşı direnenleri ezmiştir.

Daha da ileri gidenler, Dersimliler arasından okumuş ve gelişmiş insanların çıkmasını Dersim katliamına bağlayabiliyorlar. "Cumhuriyet rejimi Dersim halkını katlederek ve sürerek oraya egemen olmasaydı, siz de okuyup dünyaya açılmazdınız" demek istiyorlar.

Cumhuriyet rejimi gerçekten devrimci reformlar (kendilerine göre devrimler) yapmış ve feodal gericiği tasfiye etmiş ya da en azından önemli oranda geriletmiş midir?

Konuya tarihsel açıdan bakıldığında, Kemalist rejimin kendi türünün tek örneği olmadığı gibi, başarılı olamayan bir örneği de olduğu görülür.

Birinci Dünya Savaşı 1918'de bitti. Savaşın etkilerinin az çok kaybolmaya başlamasının ardından 1929-1933 dünya ekonomik krizi geldi. 1939'da İkinci Dünya Savaşı başladı.

1918-1939 arasındaki kabaca yirmi yıllık dönem, değişik ülkelerin emperyalizmin tasallutundan görece uzak oldukları, az çok serbest hareket edebildikleri bir dönemdir. Bu dönemde emperyalist ülkeler ciddi sıkıntı içindeydiler.

Mustafa Kemal Türkiye'si bu dönem ülkelerinden bir tanesidir.

Az gelişmiş ülkeler, bu görece serbest dönemde, sanayilerini kurmak ve milli denilebilecek bir gelişme çizgisi izlemek konusunda görece daha fazla olanak bulmuşlardı.

Peron döneminin Arjantin'i de bu bağlamda değerlendirilebilir.

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

Yirmi yıllık görece serbest dönemi en iyi değerlendiren SSCB'dir. Ağır bir bedel ödeyerek de olsa ülke yarı feodal yapıdan sanayi ülkesine dönüşmüştür.

Kemalizm ise, "en devrimci" olduğu dönemde bile, bu konuda başarılı olamadı.

1950'de iktidara gelen Demokrat Parti'nin hemen NATO'ya girmesi ve ülke ekonomisini ABD'ye açması, "devrimci Kemalizm"ın ne kadar başarılı olabildiğinin açık örneğidir.

## SAVAŞA NEDEN GİRİLMEDİ?

Cumhuriyet yönetimlerinin başarılarından birisine örnek olarak, ülkenin İkinci Dünya Savaşı yıkımına sokulmaması gösterilir.

Burada söz konusu olan CHP ve İsmet İnönü ile temsil edilen dönemin Cumhuriyet yönetiminin, "katliam ve sürgünlerle bastırılmış isyanların ardından savaşa girmek intihar olurdu" mantığıdır.

Kendi açılarından doğru bir mantıktır.

Savaşa girmek, Dersim ve öteki Kürt illerinden orduyu önemli oranda çekmek anlamına gelecekti ve bunun sonunun nereye varacağını tahmin etmek de zor değildi.

"Ülkeyi savaşa sokmamış olmanın" arkasında yatan mantık budur.

Tarihimiz baştan aşağıya yeniden değerlendirilmeli ve yazılmalıdır saptaması, "nereye baksak

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

uydurma çıkıyor" saptamasının öteki yanıdır.

Kurmay subay kafasıyla yapılmış ve yıllarca aşırı abartılarak değerlendirilmiş Kemalist reformlar önemli sonuçlar ortaya çıkarmadılar.

Kemalizmle hesaplaşmak, gerçekte, uydurma tarihimizle hesaplaşmaktır.

Bu tarihle hesaplaşılmadan tek tek özürlerin önemli anlamı olmadığı gibi, arkası da gelmeyecektir.

## GERÇEKLERİ ARAŞTIRMA KOMİSYONU

Uydurma tarihimizdeki tek tek olayları ya da belirli süreçleri araştırmak için böylesi komisyonlar kuruldu, kuruluyor. Bunlardan bir tanesi, Diyarbakır Cezaevi ile ilgili iken, başka bir tanesi Dersim katliamında hayatta kalanlarla sözlü tarih kapsamında söyleşiler yapıyor. Sayı çoğaltılabilir.

Bu komisyonların artması önemli olmakla birlikte, tehlikeli bir sürece de dikkat çekilmesi gerekir.

Tarihimizde yüzleşilmesi gereken her konu ancak uygun çerçevede ele alındığında gerçekten açıklanabilir, yüzleşilebilir.

Burada iki nokta vardır:

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

Birincisi: Olayın mekanizmalarının açıklanmasıdır. Diyarbakır Cezaevi somut örneğini ele alacak olursak...

Bu cezaevinde yapılanlar, cezaevi komutanı Binbaşı Esat Oktay Yıldırım'ın kendi uygulamaları olamaz. Bu cezaevindeki vahşetin genel çerçevesini, 12 Eylül rejiminin Kürt halkına yaklaşımı oluşturur. "Vahşet düzeyinde baskıyla sindirmek" anlayışı Yıldırım ve ekibi tarafından uygulanmıştır.

Konu 12 Eylül rejimi çerçevesinde ele alınmadığında, çok sayıda tekil olay içinde kaybolmak tehlikesi baş gösterir. Diyarbakır Cezaevi'ndeki vahşet örneklerinin tek tek sergilenmesi, bununla ilgili kişilerin şahitliğine başvurulması önemlidir. Ne ki, uygulama, asıl anlamını, gereken çerçeve içinde ele alındığında kazanır.

İkincisi: Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanı Kemal Yamak idi. Kent cezaevinde yapılanlardan haberinin olmaması ve hatta konuyla ilgili sürekli bilgi almıyor olması mümkün değildir. Aynı kişi, sonraki yıllarda, Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın danışmanlarından birisi olacaktır.

Özal'ın Kürt sorununa "çözüm" istediği değerlendirmesi, bu bilgi çerçevesinde ele alınmalıdır.

Kürt halkına uygulanan vahşetin önde gelen sorumlularından birisini danışmanı yapan kişinin nasıl bir "çözüm" düşüncesi vardı acaba?

## SOLUN KENDİSİYLE YÜZLEŞMESİ

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

12 Eylül'ün öncesindeki Çorum ve Maraş katliamların, sonrasındaki yoğun işkenceler, idamlar ve Diyarbakır ve Mamak cezaevlerindeki vahşetin sürekli konu edilmesi, gizli kalmış olguların ortaya çıkmasını sağlamış olmakla birlikte, olumsuz etkisi de oldu: sol, kendisiyle yüzleşmeyi sürekli erteledi.

Sol, 12 Eylül öncesindeki geçmişini, artan oranda düzelterek anlattı. O kadar ki, anlattıklarına bir süre sonra kendisi de inanmaya başladı.

Ülkedeki egemen kültür, kaçınılmaz olarak solu da etkiler.

Ülkenin uydurulmuş tarihi, bir süre sonra solda da uydurulmuş bir tarihin ortaya çıkmasına neden olur.

Solda, 12 Eylül öncesi abartıldıkça abartıldı. Büyük bir kitlesellik, müthiş özveri, kahramanlıklar...

Bunlar doğrudur ama gerçeklik bundan ibaret değildir.

Aynı sol 12 Eylül faşist darbesine karşı direnemedi. Direnmek bir yana, açıkça bozguna uğradı.

Direnirsiniz, yenilirsiniz. Nitekim 12 Mart 1971 darbesinden sonra sayıca daha az olan sol güçler direnmiş ve yenilmişlerdi.

12 Eylül sonrasında ise, kitlesel güce rağmen, -cezaevlerindeki örnekler dışında- önemli bir direniş sergilenemedi.

Bu durum, 12 Eylül öncesindeki solun büyük kitleliliğinin özünde kof bir kitlesellik olduğunu ve açık faşizm karşısında hızla dağıldığını gösterir.

## GEÇMİŞLE YÜZLEŞME VE "İLK ÖZÜR"

Geschrieben von: Erkiner

Montag, den 19. Dezember 2011 um 19:40 Uhr -

---

12 Eylül öncesi sol açısından bu kadar iyiye, sonrası neden bu kadar kötüdür, sorusunun cevabı açıktır. Öncesi de, ortalama olarak iyi değildi.

Solda harcanan çabalara karşın bir türlü birlik sağlanamamasının ana nedeni, solun kendi geçmişiyle bir türlü yüzleşemiyor oluşudur.

1974-1980 dönemindeki kitlesel solun önemli belirleyicilerinden bir tanesi, sol içi şiddettir.

Bu konu, az sayıdaki örnek dışında, hiçbir zaman ciddi olarak gündeme alınmadı.

Geçmişle açık hesaplaşma yapılmadan o geçmiş kapatılmıyor.

Solun, 31 yıl geride kalmış olan 12 Eylül öncesinden bu kadar çok söz etmesi, o dönemle hesaplaşıp aşamamasından kaynaklanıyor.

Devletten ve hükümetten geçmişle hesaplaşılmasını, tarihsel gerçeklerin ortaya çıkarılmasını isteyen solun, aynısını kendisinin de yapması gerekiyor, öyle değil mi?